

Оксана Володимирівна ОРЛИК

кандидат економічних наук, доцент кафедри інформаційних систем
в економіці, Одеський національний економічний університет, e-mail: orox@ukr.net

**КОНЦЕПЦІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СКЛАДОВОЇ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Орлик, О. В. Концепція забезпечення фінансової складової економічної безпеки підприємства / Оксана Володимирівна Орлик // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред.: М. І. Звєрякова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2016. – Вип. 1. – № 60. – С. 160–168.

Анотація. У статті поглиблено теоретико-методичні основи формування концепції забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання. Визначено сутність поняття «концепція фінансово-економічної безпеки підприємства». Уточнено вимоги до формування, складових та змісту цієї концепції. Розроблено та запропоновано алгоритм формування концепції фінансово-економічної безпеки підприємства та її практичної реалізації. В рамках запропонованої концепції розглянуто принципи, методи та механізми системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Наведено основні результати від впровадження запропонованої моделі концепції забезпечення фінансово-економічної безпеки в практику фінансово-господарської діяльності підприємств. Зроблено висновок про те, що навіть за відсутності проблемної ситуації чи значимих загроз, що впливають на фінансово-економічну безпеку підприємства, концепція її забезпечення все одно має бути сформована як превентивна дія, спрямована на запобігання впливу загроз у майбутньому.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека; механізм управління; концепція фінансово-економічної безпеки підприємства; етапи концепції.

Оксана Владимировна ОРЛИК

кандидат экономических наук, доцент кафедры информационных систем в экономике,
Одесский национальный экономический университет, e-mail: orox@ukr.net

**КОНЦЕПЦИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ
ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ**

Орлик, О. В. Концепция обеспечения финансовой составляющей экономической безопасности предприятия / Оксана Владимировна Орлик // Вестник социально-экономических исследований: сб. науч. трудов; под ред.: М. И. Звєрякова (глав. ред.) и др. (ISSN 2313-4569). – Одесса: Одесский национальный экономический университет. – 2016. – Вып. 1. – № 60. – С. 160–168.

Аннотация. В статье углубленно теоретико-методические основы формирования концепции обеспечения финансово-экономической безопасности субъектов хозяйствования. Определена сущность понятия «концепция финансово-экономической безопасности предприятия». Уточнены требования к формированию, составляющим и содержанию данной концепции. Разработан и предложен алгоритм формирования концепции финансово-экономической безопасности предприятия и ее практической реализации. В рамках предложенной концепции рассмотрены принципы, методы и механизмы системы управления финансово-экономической безопасностью предприятия. Наведены основные результаты от внедрения предложенной модели концепции обеспечения финансово-экономической безопасности в практику финансово-хозяйственной деятельности предприятий. Сделан вывод о том, что даже при отсутствии проблемной ситуации или значимых угроз, влияющих на финансово-экономическую безопасность предприятия, концепция ее обеспечения все равно должна быть сформирована как превентивная мера, направленная на предотвращение воздействия угроз в будущем.

Ключевые слова: финансово-экономическая безопасность; механизм управления; концепция финансово-экономической безопасности предприятия; этапы концепции.

Oksana ORLYK

PhD in Economics, Associate Professor, Department of Information Systems in Economics,
Odessa National Economics University, e-mail: orox@ukr.net

THE CONCEPT OF ENSURING FINANCIAL COMPONENT OF ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY

Orlyk, O. (2016), *The concept of ensuring financial component of enterprise economic security*. Ed.: M. Zveryakov (ed.-in-ch.) and others [Teoretychni aspekty zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky na pidpriemstvakh; za red.: M. I. Zveriyakova (gol. red.) ta in.], *Socio-economic research bulletin; Visnik social'no-ekonomichnih doslidzen'* (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, Issue 1, No. 60, pp. 160–168.

Abstract. *The article deepens theoretical and methodological bases of formation of the concept of providing financial and economic security to business entities. The essence of the concept of «the concept of financial and economic security of an enterprise» is determined. The requirements for the formation, content and components of the given concept were clarified. The algorithm of formation of the concept of financial and economic security of an enterprise and its practical implementation was developed and proposed. Within the framework of the proposed concept, the principles, methods and mechanisms of the control system of financial and economic security of an enterprise were discussed. The main results of implementation of the proposed model of the concept of providing financial and economic security in the practice of financial and economic activity of enterprises were given. It was concluded that even in the absence of a problem situation or significant threats affecting the financial and economic security of an enterprise, the concept of its maintenance must still be formed as a preventive measure to avert effects of threats in the future.*

Keywords: *financial and economic security; management mechanism; the concept of financial and economic security of an enterprise; concept stages.*

JEL classification: *M210*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні умови господарювання підприємств характеризуються впливом кризових явищ, дефіцитом власних інвестиційних ресурсів, високим рівнем інфляції, фінансових ризиків, високими процентними ставками за банківськими кредитами, низьким рівнем ліквідності, платоспроможності.

Ефективність діяльності підприємств зумовлюється переважно їх фінансовим станом, що призводить до необхідності розгляду проблеми забезпечення їх фінансово-економічної безпеки, яка отримала в сучасних умовах господарювання надзвичайну актуальність. Важливим кроком на шляху забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є розробка концепції її забезпечення. Від цього залежить те, які рішення будуть прийняті та яким чином буде сформовано механізм управління фінансово-економічною безпекою, оскільки ця концепція визначає концептуальні основи формування механізму управління ризиками, спрямованого на недопущення та мінімізацію наслідків потенційного негативного впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Аналіз наукових джерел останніх років показав, що науковці переважно приділяють увагу дослідженню питань щодо концепції управління економічною безпекою суб'єктів господарювання.

Розгляду особливостей формування концепції фінансової складової економічної безпеки уваги майже не приділяється. Деякі теоретичні та практичні аспекти щодо формування концепції забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання знайшли відображення у наукових працях таких вчених, як: І. Мойсеєнко, О. Марченко [1, с.71–73], Т. Васильців, В. Волошин, О. Бойкевич, В. Каркавчук [2, с.43–45], О. Малик [3, с.82–86], О. Сусіденко [4, с.37–38], В. Ареф'єв [5, с.74–76], Л. Мартюшева [6, с.86–89], Є. Каргузов [7, с.177] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогоднішні умови господарювання більшості підприємств країни не дозволяють ефективно управляти їх фінансово-господарською діяльністю лише на основі раніше накопиченого досвіду та традиційних методів фінансового менеджменту. В сучасних умовах господарювання для будь-якого підприємства головним є вирішення проблеми забезпечення його фінансово-економічної безпеки.

Віддаючи належне науковому доробку авторів, які займаються цією проблемою, варто зазначити, що недостатня увага питанням розробки і реалізації концепції забезпечення

фінансової складової економічної безпеки підприємства, яка б сприяла комплексному розумінню послідовності забезпечення його фінансово-економічної безпеки, потребує подальших досліджень у цьому напрямку, що обумовило вибір теми, мету та завдання статті.

Постановка завдання. Метою та завданнями статті є: поглибити теоретико-методичні основи формування концепції фінансової складової економічної безпеки підприємства; визначити сутність поняття «концепція фінансово-економічної безпеки підприємства»; уточнити вимоги щодо формування, складових та змісту цієї концепції; розробити алгоритм формування концепції фінансово-економічної безпеки підприємства та її практичної реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічний потенціал більшості українських підприємств, який є матеріальною основою їх економічної безпеки, сьогодні надто ослаблений під впливом ряду специфічних факторів, що посилюють активізацію загроз економічній безпеці. Серед таких факторів найбільше значення мають: зростання рівня конкурентної боротьби за українські ринки як з боку вітчизняних, так і іноземних виробників; зростання значного тиску на суб'єкти підприємницької діяльності з боку державних органів у сфері оподаткування, ліцензування, кредитування, тощо; зростання криміналізації українського бізнесу; відсутність єдності та узгодженості дій різних правоохоронних органів; наявність невирішених соціальних проблем (низький рівень доходів населення, плінність кадрів, безробіття – все це знижує ступінь відповідальності і збільшує імовірність схильності працівника підприємства чинити незаконні дії, що сприятиме появі певної загрози); недостатня зрілість українського бізнесу, а тому і недосконалість засобів і методів захисту власної економічної безпеки; відсутність досвідчених фахівців з питань безпеки [8, с.171–172].

Варто зазначити, що підприємницька діяльність за своєю суттю є дуже різносторонньою. Вона пов'язана з правовими, економічними, фінансовими, інформаційними, кадровими проблемами, технічним та технологічним аспектом, вирішенням організаційних питань, тощо. Коли йдеться про велике виробниче підприємство, яке має широке коло ділових зв'язків і значну кількість постачальників, кредиторів, позичальників, клієнтів, то діяльність щодо управління такою багатогранною системою значно ускладнюється. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства виступає в якості одного з необхідних елементів внутрішнього менеджменту.

В основу побудови механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства повинна бути покладена науково обґрунтована концепція.

За визначенням І. П. Мойсеєнко та О. М. Марченко [1, с.71], концепція фінансово-економічної безпеки підприємства являє собою документ, в якому відображені головні положення щодо формування та організації управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

На думку Є. П. Картузова [7, с.177], концепція фінансової безпеки – це певна сукупність поглядів на забезпечення фінансової безпеки, яка передбачає також комплексне визначення загроз і системне розуміння шляхів їх усунення.

За визначенням О. В. Сусіденко [4, с.37], концепція забезпечення фінансової безпеки представляє собою комплексну систему поглядів на ключові інтереси підприємства у фінансовій сфері, принципи і засоби їх реалізації та захисту від внутрішніх та зовнішніх загроз.

В. О. Ареф'єв [5, с.76] визначає концепцію управління фінансовою безпекою підприємства як специфічну, упорядковану сукупність взаємопов'язаних елементів управлінського процесу формування і використання витрат підприємства, яка дасть можливість забезпечити стійкі позиції на ринку, забезпечивши тим самим стійкість його діяльності та отримання максимального позитивного результату.

На думку автора статті, концепція фінансово-економічної безпеки підприємства – це певна сукупність поглядів, ідей, цільових установок на проблему забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, а також комплексна система напрямів, заходів та шляхів

досягнення поставлених цілей і створення сприятливих умов для розвитку бізнесу в умовах динамічності і невизначеності зовнішнього середовища, існування внутрішніх і зовнішніх загроз. Тобто, концепція фінансово-економічної безпеки підприємства – це не тільки певний конкретний напрямок забезпечення фінансової безпеки, план заходів, але й сукупність поглядів, вимог і умов організації заходів безпеки на різних етапах і рівнях фінансово-господарської діяльності підприємства.

В основі розроблення комплексної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, як основного складника економічної безпеки, повинна лежати концепція, яка враховує такі аспекти:

- кожне підприємство є системою, яка включає різні, пов'язані між собою складові;
- система фінансово-економічної безпеки не може бути однаковою на різних підприємствах, оскільки вона залежить від характеру діяльності, потенціалу підприємства;
- система фінансово-економічної безпеки окремого підприємства повинна бути відносно самостійною і відособленою по відношенню до аналогічних систем безпеки інших економічних суб'єктів;
- система фінансово-економічної безпеки підприємства повинна бути тільки комплексною, оскільки створення умов економічної безпеки тісно пов'язане із забезпеченням науково-технічної, кадрової, інформаційної, правової, фізичної безпеки тощо [9, с.73].

Система управління фінансово-економічною безпекою підприємства має починатись з формування загальної концепції її забезпечення, яка: повинна бути сформульована за допомогою системи пріоритетних інтересів підприємства, виявлених інтересів взаємодіючих з ним суб'єктів зовнішнього середовища, й обрані такі форми та способи гармонізації або узгодження цих інтересів, щоб результати взаємодії підприємства з цими суб'єктами забезпечили його прибуткову роботу [5, с.75]; має включати шляхи виявлення й усунення загроз, принципи, які необхідно при цьому застосовувати, сукупність прогнозованих ситуацій зі станом фінансової безпеки, інструменти і технології, потрібні для цього, а також алгоритм забезпечення фінансової безпеки [7, с.177].

Вважаємо, що концепція забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства повинна враховувати такі складові:

- чинники впливу на систему забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- мету, завдання та стратегію забезпечення фінансово-економічної безпеки;
- принципи системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- механізми забезпечення фінансово-економічної безпеки;
- методи управління фінансово-економічною безпекою підприємства;
- методологічний інструментарій оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства;
- напрямки та заходи реалізації системи забезпечення фінансово-економічної безпеки та ін.

Спираючись на підхід, викладений у [10, с.134], алгоритм формування концепції фінансово-економічної безпеки підприємства та її практичної реалізації, може бути представлений у вигляді низки послідовних етапів:

Етап 1. Опис проблемних ситуацій в області фінансово-економічної безпеки підприємства. На першому (початковому) етапі формування концепції фінансово-економічної безпеки проводиться аналіз соціально-економічного становища території, на якій розташоване підприємство, проводиться аналіз безпосередньо галузі та ринку, на якому функціонує підприємство. Зазначені фактори є зовнішніми, підприємство не може на них впливати, але їх вплив має бути враховано при забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства. Далі здійснюється аналіз внутрішніх чинників фінансово-економічної безпеки, ступеня захищеності об'єктів безпеки.

Фінансова безпека досягається діяльністю як у фінансовій сфері, так і у сполучених з нею сферах. Тому головне в забезпеченні фінансової безпеки: визначення факторів, що впливають не тільки на фінансову діяльність, але й на інші сполучені з нею види діяльності; побудова системи обмежень, які ліквідують ненавмисний і навмисний вплив [11, с.86].

В процесі аналізу факторів фінансово-економічної безпеки відбувається виявлення потенційних і реальних небезпек і загроз, причин і факторів їх зародження, формулюється проблемна ситуація і відбувається опрацювання попередніх заходів щодо їх усунення. Навіть у тому випадку, якщо проблемна ситуація не була виявлена, відсутні значимі загрози, що впливають на фінансово-економічну безпеку, концепція її забезпечення все одно має бути сформована як превентивна дія, спрямована на запобігання впливу загроз у майбутньому.

Етап 2. Визначення цільової установки забезпечення фінансово-економічної безпеки. Далі в рамках концепції фінансово-економічної безпеки формулюється мета фінансово-економічної безпеки, а також розробляється стратегія її забезпечення.

Вважаємо, що під метою фінансово-економічної безпеки варто розуміти досягнення на заданому часовому інтервалі (в поточному і стратегічному періодах) стану забезпечення захисту підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз та небезпек, фінансових та інших видів ризиків за рахунок їх ідентифікації, нейтралізації та ефективного використання ресурсів підприємства.

В рамках концепції фінансово-економічної безпеки реалізація мети здійснюється через низку завдань, які сприяють її досягненню в межах обраного типу стратегії. До таких головних завдань можна віднести: виявлення реальних і прогнозування потенційних небезпек і загроз; розробку системи індикаторів, що встановлюють рівень загроз і небезпек фінансовій безпеці; знаходження способів їх запобігання, ослаблення або повної ліквідації; знаходження сил і засобів, необхідних для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства; формування ресурсного забезпечення фінансової безпеки підприємства; формування інформаційно-нормативної бази системи забезпечення фінансової безпеки; створення власної відповідної небезпекам і загрозам служби безпеки; організація взаємодії з правоохоронними та контрольними органами з метою запобігання і припинення правопорушень, спрямованих проти інтересів підприємства; створення організаційної структури системи забезпечення фінансової безпеки [4, с.38; 10, с.41].

Етап 3. Побудова системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Після встановлення основних цілей і завдань фінансової безпеки відбувається побудова системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, яка представляє собою обмежену кількість взаємопов'язаних елементів, що забезпечують безпеку підприємства шляхом ефективного менеджменту, а також досягнення ним цілей бізнесу [10, с.44].

Лише створення власної системи фінансово-економічної безпеки на основі базових принципів дасть можливість підприємствам уникнути можливих руйнівних наслідків швидкого відкриття національної економіки, забезпечити їх конкурентоспроможність, захистити їх як товаровиробників та ефективно взаємодіяти з фінансовими та економічними структурами.

Проведені автором дослідження, викладені у [11, с.88–90; 12, с.289–290], дозволили визначити систему базових принципів, на яких будується система фінансово-економічної безпеки підприємства. До цієї системи принципів входять: системність побудови; безперервність; законність; об'єктивність; обґрунтованість; плановість; економічна доцільність; результативність; оптимізація витрат; ефективність управлінських рішень; інформованість; комплексність рішень; збалансованість інтересів; своєчасність; постійний моніторинг; активність; координація та взаємодія; інтегрованість; варіативність (альтернативність) дій; оперативність та динамічність; адекватність реагування; адаптивність; гнучкість управління; превентивність; гласність та конфіденційність; терміновість реагування; пріоритетність використання внутрішніх ресурсів, управління першими симптомами та ін.

Створення та функціонування системи забезпечення фінансово-економічної безпеки вимагає розробки та реалізації трьох основних механізмів: організаційного, фінансового та інформаційного. Організаційний механізм включає: методи, способи та прийоми, правове, нормативне та кадрове забезпечення організації системи фінансово-

економічної безпеки. Фінансовий механізм включає: методи, прийоми та важелі впливу на фінансовий стан та фінансове забезпечення господарської діяльності підприємств; норми та нормативи фінансової діяльності підприємств; правове забезпечення фінансової діяльності підприємств; інформаційну базу управління фінансами підприємств. Інформаційний механізм включає: методи, способи і прийоми, правове та нормативне забезпечення організації збору, опрацювання та збереження фінансової, маркетингової та іншої інформації [4, с.38].

Для реалізації запропонованих механізмів системи забезпечення фінансової безпеки підприємства в концепції повинна бути передбачена наявність відповідних груп методів управління, які дають можливість реалізувати на практиці систему фінансово-економічної безпеки. До таких груп методів відносяться: інституційно-правові; адміністративні (організаційно-розпорядчі); економічні; організаційно-технологічні; інформаційні; соціально-психологічні [13; 14, с.39–41]; ідентифікації фінансових загроз і небезпек; оцінки та прогнозування фінансових загроз і ризиків; мінімізації фінансових втрат; запобігання негативним фінансовим ситуаціям; контролю за системою фінансової безпеки підприємств [4, с.38].

Передбачається, що система основних заходів безпеки повинна бути відома всім співробітникам підприємства. Водночас ціла низка способів і методів забезпечення безпеки, а також частина наявних сил і засобів знаходяться в законспірованому стані і відомі лише вузькому колу фахівців.

Реалізація функцій побудованої системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства здійснюється суб'єктами безпеки. Згідно з [10, с.47] можна виділити дві групи суб'єктів безпеки:

1. Суб'єкти, які входять до структури самого підприємства і вирішують завдання щодо забезпечення його безпеки: служба безпеки або охорона, що виконує першочергові функції щодо запобігання силового (кримінального) впливу на діяльність підприємства; структурні підрозділи в рамках організаційної системи управління підприємством, основною функцією яких є не просто охорона підприємства як об'єкта захисту, а досягнення цілей безпеки.

2. Суб'єкти, які знаходяться за межами підприємства і не підпорядковуються його керівництву: законодавчі, виконавчі, правоохоронні, судові органи державної влади; державні інститути, що здійснюють митний, валютно-експортний, податковий та інший контроль; різні приватні охоронні, детективні організації; аналітичні, консалтингові центри, які надають платні послуги з охорони об'єктів, забезпечують захист інформації, комерційної таємниці, і готують на замовлення інформацію про конкурентів, ненадійних партнерів.

Етап 4. Розробка методологічного інструментарію оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства. Для досягнення цілей фінансової безпеки підприємства необхідна якісна діагностика існуючої системи, у зв'язку з чим діагностування доцільно виокремлювати в самостійну ланку. Тому, одним із завдань, що стоять перед суб'єктами фінансово-економічної безпеки підприємства, є оцінка її рівня у визначений момент часу.

Максимальна ефективність діагностування забезпечується оптимальним вибором інформаційно-діагностичних параметрів, допустимих значень і періодичності діагностування. Метою діагностики є визначення та надання кількісної оцінки внутрішнім фінансовим резервам, попередження збитків та отримання максимального прибутку. Найбільш важливими показниками діагностики існуючої системи є нерегламентовані зміни показників діяльності підприємств, які не дозволяють нормально працювати підприємству і можуть привести до несприятливих фінансово-економічних наслідків [5, с.76].

Етап 5. Розрахунок сил і засобів, необхідних для забезпечення безпеки. Після проведення оцінки рівня фінансово-економічної безпеки і виявлення існуючих і потенційних загроз, проводиться розрахунок фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів, необхідних для забезпечення безпеки, а також проводиться зіставлення необхідних витрат з можливим збитком від впливу загроз.

Етап 6. Розробка заходів щодо реалізації основних положень системи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. На даному етапі розробляється комплекс заходів щодо реалізації основних положень концепції фінансово-економічної безпеки підприємства. Зокрема, формується стратегічний план (програма) роботи структурних підрозділів підприємства за рішенням завдань, визначених концепцією.

Етап 7. Реалізація концепції фінансово-економічної безпеки підприємства та оцінка ефективності її застосування. На заключному етапі формулюються висновки щодо ефективності застосування концепції фінансово-економічної безпеки, тобто визначається ефективність її реалізації. На цьому етапі: перевіряється відповідність концепції, сформульованих в ній цілей і завдань створеній системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, реальним і потенційним загрозам; ступінь достатності виділених ресурсів для реалізації концепції; здатність служби безпеки вирішувати поставлені перед нею завдання; в рамках системи забезпечення фінансово-економічної безпеки оцінюється доцільність і ефективність проведених заходів щодо досягнення відповідного стану фінансової безпеки підприємства.

Цей блок є заключним і результативним в загальній концепції фінансово-економічної безпеки підприємства. У випадку виявлення низької ефективності діючої концепції, що знаходить своє відображення, перш за все в падінні рівня фінансової безпеки, необхідним є її перегляд, переосмислення на підставі аналізу допущених помилок і неточностей.

Послідовна реалізація запропонованого алгоритму формування концепції забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства дасть можливість: всебічно проаналізувати стан та ефективність управління фінансовою безпекою підприємства з метою своєчасного виявлення негативних аспектів; запровадити необхідні коригувальні заходи з метою дотримання запланованого рівня фінансової безпеки підприємства.

Варто відзначити, що до факторів гарантування фінансово-економічної безпеки підприємства належать: ступінь адаптивності стратегічного потенціалу підприємства; залежність підприємства від інтенсивності його зв'язків з постачальниками різного роду ресурсів; охорона комерційної таємниці підприємства і накопичення інформації про можливе втручання інших економічних агентів у діяльність підприємства; ступінь можливого ризику прийнятих рішень [15, с.512].

Головними результатами реалізації запропонованої моделі концепції забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств повинні бути: зменшення фінансових втрат від загроз, небезпек і ризиків; підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства; зростання вартості підприємства; задоволення інтересів власників підприємства; задоволення інтересів трудового колективу підприємства; виконання фінансових вимог кредиторів та партнерів по бізнесу; виконання фінансових вимог держави.

Досягнення цих головних результатів забезпечується в процесі впровадження такої моделі в повному обсязі в практику фінансово-господарської діяльності підприємства.

Висновки і перспективи подальших розробок. Таким чином, для організації ефективного захисту підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз, необхідно розробити концепцію забезпечення його фінансово-економічної безпеки, яка повинна: знаходити відображення в загальній концепції економічної безпеки підприємства; розглядатися як багатоаспектний процес, який накладається на організаційну структуру підприємства; виступати основою для розробки стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства; включати шляхи виявлення й усунення загроз, а також принципи, які необхідно при цьому застосовувати; забезпечувати збалансованість фінансово-економічних інтересів підприємства і виявлених інтересів суб'єктів зовнішнього середовища, що взаємодіють з ним; включати такі форми й способи узгодження цих інтересів, щоб результати взаємодії підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища забезпечили підприємству ефективну й прибуткову діяльність.

Концепція як модель є основою для розробки стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, що і визначає перспективи подальших досліджень у цьому напрямку.

Література

1. Мойсеєнко І. П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навч. посіб. / І. П. Мойсеєнко, О. М. Марченко. – Львів, 2011. – 380 с.
2. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / [Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук; за ред. Т. Г. Васильціва]. – Львів: Ліга-Прес, 2012. – 386 с.
3. Малик О. В. Концептуальні засади механізму управління фінансовою безпекою підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Малик // Економіка: реалії часу. – 2015. – № 4 (20). – С. 82–87. – Режим доступу: <http://economics.opi.ua/files/archive/2015/No4/82-87.pdf>.
4. Сусіденко О. В. Концепція системи фінансової безпеки машинобудівного підприємства / О. В. Сусіденко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – № 1. – С. 36–39.
5. Ареф'єв В. О. Концептуальні підходи щодо управління фінансовою безпекою підприємства на стратегічному і тактичному рівнях / В. О. Ареф'єв // Бізнес-інформ. – 2011. – № 12. – С. 74–76.
6. Мартюшева Л. С. Методологічні основи організації фінансової безпеки підприємства / Л. С. Мартюшева // Фінансовий простір. – 2011. – № 1 (1). – С. 85–90.
7. Картузов Є. П. Визначення фінансової безпеки підприємства: поняття, зміст, значення і функціональні аспекти / Є. П. Картузов // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 8 (134). – С. 172–181.
8. Локотецька О. В. Концепція комплексної системи гарантування економічної безпеки підприємства / О. В. Локотецька // Бізнес-інформ. – 2012. – № 3. – С. 171–174.
9. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: навч. посіб. / М. І. Камлик. – К.: Атіка, 2005. – 432 с.
10. Грунин О. А. Экономическая безопасность организации / О. А. Грунин, С. О. Грунин. – СПб.: Питер, 2002. – 160 с.
11. Орлик О. В. Теоретичні аспекти забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств / О. В. Орлик // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. – Одеса: ОНЕУ. – 2015. – Вип. 1. – № 56. – С. 84–92.
12. Орлик О. В. Финансово-экономическая безопасность предприятия и принципы ее обеспечения / О. В. Орлик // Economics and management: theory and practice: collection of scientific articles. – 2014. – Vol. 2. – Pp. 286–291.
13. Орлик О. В. Фінансово-економічна безпека підприємства та підходи до її забезпечення [Електронний ресурс] / О. В. Орлик // Інформаційна та економічна безпека: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції. – Х.: ХІБС УБС НБУ, 2014. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Систем. вимоги: Pentium; 512 Mb RAM; Windows XP, 7, 8; Adobe Acrobat Reader 5.0-10.0. – Назва з екрану.
14. Орлик О. В. Методи управління фінансово-економічною безпекою / О. В. Орлик // Сб. науч. трудов SWorld. – Иваново: МАРКОВА АД, 2014. – Т. 28. – Вып. 1. – С. 37–41.
15. Шваб Л. І. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Л. І. Шваб. – К.: Коравела, 2005. – 568 с.

References

1. Moiseienko, I. P., Marchenko, O. M. (2011), *The financial and economic security management of an enterprise [Upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva]*, Lviv, 380 p. (ukr)

2. Vasylytsiv, T. G., Voloshyn, V. I., Boikevych, O. R. & Karkavchuk, V. V. (2012), *Financial and economic security of Ukrainian enterprises: strategy and ensuring mechanisms: monograph*. Ed. by T. G. Vasylytsiv [Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia: monohrafiia; za red. T. G. Vasylytsiva], Liga-Press, Lviv, 386 p. (ukr)
3. Malyk, O. V. (2015), «Conceptual principles of the mechanism of the enterprise financial security management» [Kontseptualni zasady mekhanizmu upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstva], *Ekonomika: realii chasu*, No. 4 (20), pp. 82–87, available at: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/No4/82-87.pdf> (ukr)
4. Susidenko, O. V. (2015), «The concept of financial security system of machine-building enterprise» [Kontsepsiia systemy finansovoi bezpeky mashynobudivnoho pidpriemstva], *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, No. 1, pp. 36–39 (ukr)
5. Arefiev, V. O. (2011), «Conceptual approaches to the financial security management on strategic and tactical levels» [Kontseptualni pidkhody shchodo upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstva na stratehichnomu i taktychnomu rivniakh], *Biznes-inform*, No. 12, pp. 74–76 (ukr)
6. Martiusheva, L. S. (2011), «Methodological principles of enterprise financial security management» [Metodolohichni osnovy orhanizatsii finansovoi bezpeky pidpriemstva], *Finansovyi prostir*, No. 1 (1), pp. 85–90 (ukr)
7. Kartuzov, Ye. P. (2012), «Determining the financial security of an enterprise: notion, contents, importance and functional aspects» [Vyznachennia finansovoi bezpeky pidpriemstva: poniattia, zmist, znachennia i funktsionalni aspekty], *Aktualni problemy ekonomiky*, No. 8 (134), pp. 172–181 (ukr)
8. Lokotetska, O. V. (2012), «The concept of complex system which guarantees economic security of an enterprise» [Kontsepsiia kompleksnoi systemy harantuvannia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva], *Biznes-inform*, No. 3, pp. 171–174 (ukr)
9. Kamlyk, M. I. (2005), *Economic security of business activity: Economic and legal aspect* [Ekonomichna bezpeka pidpriemnytskoi diialnosti. Ekonomiko-pravovyi aspekt], *Atika*, Kyiv, 432 p. (ukr)
10. Grunyn, O. A., Grunyn, S. O. (2002), *Economic security of organization* [Ekonomicheskaya bezopasnost organizatsii], *Piter*, St. Petersburg, 160 p. (rus)
11. Orlyk, O. V. (2015), «Theoretical aspects of the financial and economic security at enterprises» [Teoretychni aspekty zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv], *Socio-economic research bulletin, ONEU, Odesa, Issue 1, No. 56*, pp. 84–92 (ukr)
12. Orlyk, O. V. (2014), «Financial and economic security of the enterprise and approaches to ensure it» [Finansovo-ekonomicheskaya bezopasnost predpriyatiya i podkhody k ee obespecheniyu], *Economics and management: theory and practice: Collection of scientific articles, Vol. 2*, pp. 286–291 (rus)
13. Orlyk, O. V. (2014), «Financial and economic security and approaches to ensure it» [Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstva ta pidkhody do yii zabezpechennia], *Informatsiina ta ekonomichna bezpeka: materialy Mizhnarodnoi nauk.-prakt. internet-konf., Kharkiv Institute of banking of the University of banking of the National bank of Ukraine, Kharkiv* (ukr)
14. Orlyk, O. V. (2014), «Methods of financial and economic security management» [Metody upravlinnia finansovo-ekonomichnoi bezpekoiu], *Sbornik nauchnykh trudov SWorld, MARKOVA AD, Ivanovo, Vol. 28, Issue 1*, pp. 37–41 (ukr)
15. Shvab, L. I. (2005), *Enterprise economy* [Ekonomika pidpriemstva], *Koravela*, Kyiv, 568 p. (ukr)